PARADIGMA, No.2, 2025, səh.70-78
https://doi.org/10.30546/30015.2025.2.121

RƏQƏMSAL TRANSFORMASİYA VƏ MÜASİR BİZNES MODELLƏRİNİN GƏLƏCƏYİ

N.D. İsmayılova
Azərbaycan Universiteti, Ceyhun Hacıbəyli küç. 71, Baku AZ1007, Azərbaycan
E-mail: nuraneismailova214@gmail.com

Xülasə: İnternetin populyarlığı və texnologiyanın inkişaf sürəti texnologiya şirkətlərinin fəaliyyətinin əsaslarını dəyişmişdir. Bu təkmilləşdirmələr kiçik və orta müəssisələrə, həmçinin böyük transmilli şirkətlərə inkişafla bağlı daha çox imkanlar vermişdir.Yeni texnoloji modellərin inkişafı vacib hala gəlmişdir. Məqalədə rəqəmsal transformasiyanın texnoloji olmaqla yanaşı, həm də strateji və maliyyə cəhətdən önəmi vurğulanmışdır.

Açar sözlər: Rəqəmsal, biznes, texnologiya, transformasiya

Giriş: Texnoloji və iqtisadi sistemlər “rəqəmsal transformasiya” kimi tanınan kompleks, çoxşaxəli və fasiləsiz baş verən dəyişiklik prosesindən keçir. Bu şəraitdə müəssisələr informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının sürətli inkişafı fonunda istifadə etdikləri texnoloji vasitələri və kommersiya potensiallarının idarə edilmə mexanizmlərini yenidən nəzərdən keçirməyə məcbur olurlar.

Rəqəmsal transformasiya çərçivəsində müəssisələr bulud hesablamaları, böyük verilənlərin analitikası, maşın öyrənməsi və süni intellekt kimi qabaqcıl texnologiyalar vasitəsilə daha əvvəl mümkün olmayan miqyasda və sürətdə fəaliyyət göstərə bilirlər. Bu prosesin nəticəsi olaraq mövcud biznes modelləri köklü şəkildə yenidən işlənmişdir. Həmçinin məhsul və xidmətlərin çatdırılma mexanizmləri optimallaşdırılmış, eyni zamanda dəyər zəncirinin müxtəlif mərhələlərində yeni imkanlar aşkara çıxarılmışdır.

Rəqəmsal transformasiya əsasən texnoloji dəyişikliklərlə xarakterizə olunan və davamlı inkişaf edən bir proses olmaqla yanaşı, eyni zamanda strateji və mədəni aspektlərə də əhatə edir. Yeni texnologiyaların tətbiqi bu transformasiyanın yalnız bir istiqamətini təşkil edir.

Rəqəmsal mühitdə yaradıcılığı stimullaşdırmaq, məhsuldarlığı artırmaq və nəticədə idarəetməni dəstəkləmək üçün texnologiyadan düzgün istifadə rəqəmsal transformasiyanın başqa bir aspektidir [1.s.4]. Rəqəmsal transformasiya biznes sektorunu daha diqqətli və çevik edib. Müəssisələr bazar mövqelərini möhkəmləndirmək və innovasiyalar vasitəsilə yeni gəlir axınları yaratmaq üçün bu yeni texnologiyadan istifadə edirlər. Beləliklə, sənayelərin və müəssisələrin strukturunu da dəyişdirən rəqəmsal transformasiya nəticəsində texnologiyanın sərhədlərini zorlayan yeni biznes modelləri ortaya çıxmışdır.

Şirkətin əməliyyatlarını, korporativ mədəniyyətini və biznes modellərini rəqəmsal texnologiyanın potensialı ilə uyğunlaşdırmaq prosesi rəqəmsallaşma kimi tanınır. Biznes

proseslərinin avtomatlaşdırılması rəqəmsallaşmanın yeganə aspekti deyil. Effektivlik də rəqəmsal iqtisadiyyatın əsas prinsiplərindən biridir, həmçinin iqtisadiyyatın dəyişdirilməsində əhəmiyyətli rola malikdir [4. s. 64]. Bundan əlavə, müştərilərin tələblərini ödəmək və bazardakı mövqelərini yaxşılaşdırmaq üçün müəssisələrin innovasiyaya yanaşma tərzinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir.

Biznesin keyfiyyəti, işçilərin məhsuldarlığı və müştəri təcrübəsi rəqəmsallaşmadan təsirlənə bilər. Müəssisələr bir sıra əsas səbəblərə görə rəqəmsal transformasiyadan keçirlər. Gözləntilərin dəyişməsi onlardan ən əhəmiyyətlisidir. Həmçinin hazırki dövrdə rəqəmsal texnologiyaların yaratdığı imkanlarla birgə insanlar evlərindən, ofislərindən və ya fərqli məkanlardan rahatlıqla işləyirlər [2.s.57].

Rəqəmsal Transformasiyanın və Biznes İnkişafında Əhəmiyyəti.

İdarəetmədə müasir dövrdə elmi-texniki tərəqqinin əsasını istehsalat sahələrinin kompüterləşdirilməsi həmçinin cəmiyyətin informasiyalaşdırılması təşkil edir [3. s. 10]. Müasir dövrdə istehlakçı gözləntiləri sürətlə dəyişir və bugünkü müştərilər bütün platformalarda və cihazlarda brendlərlə fasiləsiz, problemsiz və çevik qarşılıqlı əlaqə qurmağı tələb edirlər. Bu kontekstdə rəqabətədavamlılığın təmin edilməsi üçün müəssisələr öz fəaliyyət potensiallarını daimi şəkildə yeniləməli, optimallaşdırmalı və qarşıya çıxan problemləri rəqəmsal həllər vasitəsilə operativ şəkildə aradan qaldırmalıdırlar.

Rəqəmsallaşmanın tətbiqi müəssisələrə əməliyyatlarını daha səmərəli və yüksək sürətlə həyata keçirməyə imkan verir ki, bu da bir tərəfdən xərclərin azaldılmasına, digər tərəfdən isə gəlirlərin artırılmasına şərait yaradır. Uğurlu rəqəmsallaşma strategiyasının həyata keçirilməsi müxtəlif rəqəmsal texnologiya həllərinin–məlumat analitikası, istifadəçi təcrübəsinin təkmilləşdirilməsi, mobillik imkanları, sosial media inteqrasiyası və bulud hesablamaları kimi vasitələrin tətbiqini tələb edir.

Rəqəmsal transformasiya müəssisənin yalnız texnoloji strukturunu deyil, eyni zamanda onun idarəetmə proseslərini, məhsul inkişafını, marketinq və satış strategiyalarını, eləcə də insan resurslarının idarə olunmasını da əhatə edən çoxşaxəli bir inkişaf prosesidir. Biznes proseslərinin bu yeni rəqəmsal alətlərə uyğunlaşdırılması və təşkilatın rəqəmsal texnologiyaların qəbuluna hazırlığı transformasiya prosesinin əsas sütunlarından birini təşkil edir.

Transformasiyanın ilkin mərhələsi kimi məlumatların sistemli şəkildə toplanması və təhlili çıxış edir. İstehlakçı davranışlarının, maraq dairələrinin və ehtiyaclarının dərindən öyrənilməsi bu prosesin uğurlu icrasının təməlini təşkil edir, çünki məlumat rəqəmsal

transformasiyanın əsas hərəkətverici qüvvəsidir. Bu məlumatlardan istifadə etməklə müəssisələr müştərilərin tələblərinə uyğunlaşdırılmış məhsul və xidmətlər təqdim edə bilər, fərdiləşdirilmiş təcrübələr yaratmaqla müştəri loyallığını və bazar fərqliliyini artırmağa nail olurlar.

Transformasiyanın ikinci əsas sütunu isə əməliyyatların rəqəmsallaşdırılmasıdır. Avtomatlaşdırma və süni intellekt texnologiyaları vasitəsilə müəssisələr əməliyyat axınlarını optimallaşdırır, təkrarlanan və resurs tələb edən tapşırıqları avtomatik həyata keçirir, nəticədə daha çevik qərarvermə mexanizmləri formalaşdırılır və bazardakı dəyişikliklərə daha sürətli adaptasiya təmin olunur.

Müasir təşkilatlarda rəqəmsal transformasiyanın uğurla həyata keçirilməsi üçün yalnız texnologiyaların tətbiqi kifayət etmir; bununla yanaşı rəhbərlik yanaşmalarının və təşkilati mədəniyyətin də transformasiyaya uyğun şəkildə yenilənməsi zəruridir. Texnoloji yeniliklər rəqəmsal keçidin texniki aspektlərini təşkil etsə də, bu prosesin strateji tərəfi rəhbərliyin vizioner düşüncə tərzini formalaşdırmaq və təşkilatın bütün səviyyələrində dəyişikliklərə hazırlığı təmin etmək kimi vəzifələri də əhatə edir.

Effektiv rəhbərlik rəqəmsal resurslardan istifadəyə əlverişli mühit yaratmalı, işçilərin bu yeni texnologiyalarla işləmək bacarığını inkişaf etdirməli və təşkilati öyrənmə proseslərini təşviq etməlidir. Bu məqsədlə davamlı təlimlər, bilik paylaşımı və açıq innovasiya mühiti qurulmalı, rəqəmsal savadlılıq və çevik yanaşmalar təşkilat daxilində sistemli şəkildə inkişaf etdirilməlidir.

Rəqəmsal transformasiya kompleks və çoxsahəli bir proses olmaqla yanaşı, təşkilatın bütün struktur bölmələrinin koordinasiyalı şəkildə iştirakını tələb edir. Texnoloji imkanlarla yanaşı institusional hazırlıq da prosesin əsas sütunlarından biridir. Transformasiya yalnız texniki platformaların quraşdırılması ilə məhdudlaşmır, o həm də müəssisənin bərpaolunma qabiliyyətini, yəni dəyişən bazar şərtlərinə adaptasiya və çevik cavabvermə imkanlarını əhatə edir. Bu amillər birgə fəaliyyət göstərdikdə, təşkilatlar rəqəmsal dövrün tələblərinə uyğun olaraq dayanıqlı inkişaf, bazar payının artırılması və innovativ üstünlüklərin əldə olunması kimi strateji hədəflərə çatmaq imkanı qazanırlar.

Rəqəmsal Texnologiyalar və Biznesin İnnovativ İnkişafı

Rəqəmsal texnologiyaların istifadəsi nəticəsində müəssisələr yalnız mövcud əməliyyatlarını optimallaşdırmaqla kifayətlənmir, eyni zamanda ənənəvi biznes modellərini yenidən formalaşdıraraq yeni gəlir mənbələri yaratmaq imkanı əldə edirlər. Bu transformasiya nəticəsində təşkilatlar məhsul və xidmətlərin təqdimat formasını təkmilləşdirərək, müştəri

yönümlü yanaşmanı daha da gücləndirirlər. Nəticədə, şirkət yeni artım, əhəmiyyətli fərqləndirmə və faktiki iqtisadi dəyər yarada bilir.

Uğurlu bir yanaşma, məlumat elmini, dizayn düşüncəsini və dərin sənaye və proses biliklərini güclü texnoloji imkanlarla birləşdirməkdən ibarətdir. Bu, şirkətin fiziki və virtual aspektlərini hər bir kanal üzrə problemsiz şəkildə inteqrasiya etməsinə kömək edir. Süni intellekt sayəsində biznes bazar dəyişikliklərinə öncədən uyğunlaşa, müştəri tələblərini proqnozlaşdıra və rəqiblərindən daha sürətli və dəqiq şəkildə gələcəyi təxmin edə bilər. O nə baş verdiyini və səbəblərini anlayaraq ən optimal qərarları tövsiyə edir. Həmçinin ən mürəkkəb şəraitdə belə çoxhədəfli nəticələr əldə etmək üçün fəaliyyətinin hər aspektini modelləşdirə bilər. Rəqəmsal mühəndislik müştəri təcrübəsini yenidən formalaşdırır, sürətli innovasiyaları mümkün edərək yeni brendlərin və sənayedə ilk olan texnologiyaların yaradılmasına şərait yaradır, bununla da müştəri gözləntilərini dəyişdirir. Rəqəmsal alətlərin artması ilə yanaşı, həm müştəri tələbləri, həm də rəqəmsal məhsul və xidmətlər təqdim etmək üçün daxili təzyiqlər artır. Ön, orta və arxa ofis İT mühitlərində effektiv rəqəmsal strategiyanın tətbiqi bazarda mövqeyi qorumaq üçün mühüm əhəmiyyət daşıyır. Düşünülmüş interaktiv təcrübələr, şirkətin sistemlərini və hekayələrini uyğunlaşdırmaqla başlayır. Bu yanaşma, insan təcrübəsinin yalnız istəklərə deyil, eyni zamanda insanların hiss etdiklərinə, ehtiyaclarına və bu ehtiyacları qarşılamaq üçün tələb olunan proseslərə əsaslanması prinsipinə söykənir. 5G texnologiyalarının təsiri ilə ağıllı məhsullar və həllər tezliklə həyatımızın hər sahəsini əhatə edəcək. Bəziləri hətta bizim yerimizə düşünəcək. Müxtəlif sahələrdə fəaliyyət göstərən şirkətlər məhsulları, əməliyyatları və müəssisələri birləşdirərək tətbiq oluna bilən məlumatlar yaradır və bu, onlara daha yüksək səmərəlilik, artırılmış məhsuldarlıq və yenilənmiş məhsullar təqdim edir.

Müasir Biznes Modellərinin Gələcəyi və Texnoloji İnnovasiyaların Rolu

Rəqəmsal transformasiya və müasir biznes modelləri, texnologiyanın sürətli inkişafı və onun təşkilati strukturlara, həmçinin strateji yanaşmalara təsiri ilə sıx əlaqəlidir. Şirkətlər rəqəmsal iqtisadiyyatın tələblərinə uyğunlaşmağa davam etdikcə, bu dəyişikliklərin gələcəkdə necə inkişaf edəcəyini anlamaq, uzunmüddətli davamlılıq və rəqabət qabiliyyəti üçün vacibdir.

Texnoloji irəliləyişlər, xüsusilə süni intellekt, blokçeyn və bulud texnologiyaları biznesin fəaliyyətini köklü şəkildə dəyişdirir. Bu innovasiyalar şirkətlərə əməliyyatları sadələşdirmək, müştəri təcrübələrini yaxşılaşdırmaq və yeni gəlir axınları yaratmaq imkanı verir. Məsələn, süni intellekt və avtomatlaşdırmanın tətbiqi şirkətlərə xərcləri azaltmağa, qərar qəbul etmə proseslərini təkmilləşdirməyə və təchizat zəncirini optimallaşdırmağa kömək edir.

Nəticədə, ənənəvi əl ilə işləyən biznes modelləri, daha çevik və texnologiyaya əsaslanan yanaşmalarla əvəz olunur ki, bu da daha yüksək miqyasda işləmə qabiliyyəti təmin edir.

Bundan əlavə, blokçeyn texnologiyasının inteqrasiyası şəffaflıq, təhlükəsizlik və mərkəzləşdirilməmiş idarəetmə təmin edərək xüsusilə maliyyə, təchizat zənciri və səhiyyə kimi sahələrdə dəyərli olur. Bulud texnologiyalarının artan istifadəsi də bu transformasiyanı dəstəkləyir və şirkətlərə miqyaslana bilən infrastruktur təmin edərək əməliyyatlarını daha çevik və effektiv şəkildə idarə etməyə imkan verir. Buna görə də müasir biznes modellərinin gələcəyi bu texnoloji yeniliklər tərəfindən müəyyən edilir və təşkilatların əməliyyat və strateji çərçivələrini yenidən düşünməyə vadar edir.

Texnoloji irəliləyişlərə əlavə olaraq, strateji yenidən qurulma rəqəmsal mühitdə inkişaf edən bizneslər üçün vacibdir. Təşkilatlar ənənəvi iyerarxik strukturlardan çevik və mərkəzləşdirilməmiş modellərə keçməli, bu da innovasiyaları təşviq edir və sürətli qərar qəbul etməyə şərait yaradır. Bu strateji dəyişikliklər, sürətlə dəyişən bazar tələblərinə və müştəri mərkəzli yanaşmaların artan əhəmiyyətinə uyğunlaşmaq üçün vacibdir.

Müasir biznes strategiyasındakı ən önəmli dəyişikliklərdən biri abunəlik əsaslı və platforma əsaslı modellərə keçiddir. Bu modellər rəqəmsal platformalar üzərindən təchizatçılar, müştərilər və digər maraqlı tərəfləri birləşdirən ekosistemlər yaradır. Amazon və Uber kimi şirkətlər yalnız məhsul və xidmət təqdim etməkdən daha çox geniş ekosistemdə əlaqələri asanlaşdıran platformalar vasitəsilə fəaliyyət göstərirlər. Bu transformasiya yalnız müştəri ilə əlaqələri gücləndirmək deyil, həm də yeni biznes imkanları yaratmaq üçün şərait yaradır.

Rəqəmsal Biznes Modellərinin Gələcəyində Qarşıya Çıxan Əsas Problemlər

1. Kibertəhlükəsizlik və məlumatların qorunması məsələsi rəqəmsal bizneslərin davamlı inkişafı üçün kritik bir problem olaraq qalır. İnformasiya texnologiyalarının genişlənməsi nəticəsində şəxsi və korporativ məlumatlar daha geniş şəkildə rəqəmsal platformalarda toplanır və işlənir. Bununla belə, kibertəhlükə risklərinin artması, məlumat sızmalarının və kiberhücumların intensivləşməsi şirkətlərin reputasiyasına, hüquqi məsuliyyətlərinə və maliyyə dayanıqlığına ciddi təsir göstərir.

2. Texnoloji asılılıq və inteqrasiya problemləri də diqqətəlayiqdir. Yeni texnologiyaların davamlı şəkildə tətbiqi şirkətlərdən daim yenidənqurma və yüksək səviyyədə texniki adaptasiya tələb edir. Fərqli rəqəmsal platformaların və proqram təminatlarının inteqrasiyasında qarşıya çıxan uyğunsuzluqlar, əməliyyat xərclərinin artmasına və idarəetmə çətinliklərinə səbəb olur. Bu da rəqəmsal transformasiya prosesini ləngidə və müəssisələrin strateji məqsədlərinə çatmasında maneələr yarada bilər.

3. Tənzimləyici və hüquqi çərçivənin natamamlığı rəqəmsal biznes modellərinin davamlılığı üçün əsas problemlərdən biridir. Rəqəmsal fəaliyyətlərin spesifik xüsusiyyətləri – sərhədsiz fəaliyyət, sürətli innovasiya və məlumatların qlobal hərəkəti – mövcud hüquqi sistemlərə adaptasiya olunmaqda çətinlik yaradır. Data idarəçiliyi, rəqəmsal mülkiyyət hüquqları və vergi məsələləri kimi sahələrdə beynəlxalq və milli səviyyədə standartların olmaması şirkətlər üçün hüquqi qeyri-müəyyənlik yaradır.

4. İşçi qüvvəsinin rəqəmsal bacarıqlarının yetərsizliyi probleminin altı xüsusilə cızılmalıdır. Rəqəmsal transformasiya yalnız texnologiyanın tətbiqindən ibarət deyil, eyni zamanda işçi qüvvəsinin yeni bilik və bacarıqlarla təchiz olunmasını tələb edir. Əmək bazarında rəqəmsal savadlılığın kifayət qədər yüksək olmaması şirkətlərin yeni texnologiyalardan tam səmərəli istifadə etməsinə mane olur və rəqabət qabiliyyətini zəiflədir.

Rəqəmsal Biznes Moddelərinin Təkmilləşdirilməsi Yolları

1. Məlumatların idarəedilməsi və analitik potensialın gücləndirilməsi - rəqəmsal biznes modellərinin təkmilləşdirilməsində ilk mühüm istiqamət, məlumatların effektiv idarə olunması və analitik imkanların genişləndirilməsidir. Müasir rəqəmsal ekosistemlərdə məlumat ən dəyərli aktivlərdən biridir. Şirkətlər böyük həcmli məlumatlardan istifadə edərək bazar tendensiyalarını proqnozlaşdırmalı, müştəri davranışlarını təhlil etməli və fərdiləşdirilmiş məhsul və xidmətlər təklif etməlidirlər. Süni intellekt və maşın öyrənmə alqoritmlərinin tətbiqi bu prosesin sürətini və dəqiqliyini artıraraq, rəqəmsal biznes modellərinin rəqabət üstünlüyünü gücləndirir.

2. Texnoloji inteqrasiya və innovativ yanaşmaların tətbiqi - rəqəmsal biznes modellərinin təkmilləşdirilməsi, qabaqcıl texnologiyaların çevik və məqsədyönlü şəkildə inteqrasiyasını tələb edir. Bulud texnologiyaları, blokçeyn, süni intellekt və kənar xidmət platformalarının istifadəsi əməliyyat səmərəliliyini artırmaq və innovativ xidmətlər yaratmaq üçün əsas vasitədir. Eyni zamanda, yeni texnologiyaların tətbiqi yalnız texniki deyil, strateji səviyyədə də idarə olunmalı, texnologiya seçimi təşkilatın ümumi məqsədləri və resursları ilə uzlaşdırılmalıdır.

3. Strateji çeviklik və adaptasiya bacarığının artırılması - dinamik rəqəmsal mühitdə uğur qazanmaq üçün bizneslər strateji çevikliyə və adaptasiya bacarığına malik olmalıdırlar. Ənənəvi uzunmüddətli planlaşdırma yanaşmaları, sürətlə dəyişən bazar şərtlərinə uyğun gəlmir. Bunun əvəzinə, çevik idarəetmə metodologiyaları tətbiq olunmalıdır ki, təşkilatlar dəyişikliklərə daha sürətli reaksiya verə bilsin və innovasiya proseslərini effektiv şəkildə idarə etsinlər.

4. Müştəri mərkəzli yanaşmanın gücləndirilməsi - rəqəmsal biznes modellərinin uğuru müştəri ehtiyaclarının dərindən anlaşılmasından və bu ehtiyaclara operativ cavab verilməsindən asılıdır. Müştəri təcrübəsinin davamlı olaraq təkmilləşdirilməsi, fərdiləşdirilmiş xidmətlərin və məhsulların təqdim edilməsi rəqəmsal bizneslər üçün əsas rəqabət üstünlüyünə çevrilir. Bunun üçün, müştəri məlumatları əsasında real vaxt analitikası aparılmalı və istifadəçi təcrübəsi dizaynına xüsusi önəm verilməlidir.

Rəqəmsal qlobal Statistik Tendesiyalar Və Proqnozlar

Cədvəl:1

❖ **Məlumat**	❖ **Göstəricilər**
➢ Şirkətlərin rəqəmsal transformasiyanı prioritet elan etməsi	➢ 70%
➢ Qlobal rəqəmsal transformasiya xərcləri (2025)	➢ 3.9 trilyon dollar
➢ Qlobal iqtisadiyyatın platforma əsaslı modellərlə idarə olunması	➢ 30%
➢ Şirkətlərin süni intellekti inteqrasiya etməsi	➢ 60%
➢ İstehlakçıların rəqəmsal xidmətlər gözləntisi	➢ 73%
➢ Şirkətlərin bulud texnologiyalarından istifadəsi	➢ 94%

Mənbə: [5], [6], [7], [8], [9], [10]-nun əsasında müəllif tərəfindən hazırlanmışdır.

Məlumatlara əsasən qeyd etmək olar ki, rəqəmsal transformasiyadan istifadə göstəriciləri hər keçən gün sürətli şəkildə artır.

Nəticə: Beləliklə, müasir dövrün ən əhəmiyyətli texnoloji və iqtisadi inkişaflarından biri rəqəmsal biznes hesab edilir. Ənənəvi şirkət modelləri internetin və texnologiyanın sürətli inkişafı nəticəsində rəqəmsallaşmaya doğru dəyişir ki, bu da yeni biznes perspektivləri yaradır. Rəqəmsal biznesin üstünlükləri arasında xərclərə qənaət, təkmilləşdirilmiş müştəri məmnuniyyəti və beynəlxalq bazarlara çıxış daxildir. Avtomatlaşdırma və innovasiya rəqabəti gücləndirir və yeni şirkət modellərinin yaranmasına səbəb olur. Rəqəmsal biznesə keçid kiçik və orta müəssisələr, eləcə də, daha böyük korporasiyalar üçün çox vacibdir. Həmçinin

rəqəmsallaşma gələcək iqtisadiyyatın əsasını təşkil edir və bu sahədə sürətli olanlar daha uğurlu və uzunömürlü olacaqlar.

Tədqiqata əsasən söyləmək olar ki, rəqəmsal transformasiya anlayışı insan əməyinin nəticəsində formalaşan elektron resurslar toplusudur. Hazırki dövrdə biznesin bütün sahələri bu resurslardan istifadə edərək inkişaf edir. İnsan əməyi rəqəmsal transformasiyanı yaratdığı kimi onun inkişafında da böyük rol oynayır. Bunun nəticəsi olaraq, rəqəmsal transformasiyanın və yeni texnoloji modellərin gələcəyi bilavasitə olaraq insanların bu sahədəki biliklərindən aslıdır.

Yekun olaraq qeyd etmək olar ki, bu prosesin davamlı olaraq təkmilləşdirilməsi müəssislərinin rəqabət qabiliyyətini gücləndirməyə imkan veriri. Həmçinin müasir iqtisadi şəraitdə daha uğurlu işləməsinə və dünya bazarlarında lider mövqeyində çıxış etməsinə kömək edir.

Ədəbiyyat siyahısı

1. G.Fətəliyeva, (2023). “Azərbaycanda Rəqəmsal Transformasiya” s.4.

2 Milli Aviasiya Akademiyası və Azərbaycan Respublikası İqtisadi İslahatların Təhlili Kommunikasiya Mərkəzi (2023). “Rəqəmsal İqtisadiyyat” s.57.

3. S.H.Zeynalova, (2019). “Rəqəmsal hökumət” ixtisaslaşması üzrə Proqram toplusu. s.10.

4. Zəfər Gününə həsr olunmuş “Elm və texnologiyaların müasir trendləri” mövzusunda Respublika elmi-praktik konfransın materialları (2023)-2-ci hissə s.64.

5. https://www.idc.com/getdoc.jsp?containerId=IDC_P32575

6. https://www.statista.com/statistics/870924/worldwide-digital-transformation-spending/

7. https://www3.weforum.org/docs/WEF_Annual_Report_2023_2024.pdf

8. https://www.mckinsey.com/capabilities/quantumblack/our-insights/the-state-of-ai

9.https://www.salesforce.com/resources/research-reports/state-of-the-connected-customer/

10.https://www.flexera.com/blog/finops/cloud-computing-trends-flexera-2024-state-of-the-cloud-report/

DIGITAL TRANSFORMATION AND THE FUTURE OF MODERN BUSINESS MODELS

N.D. Ismayılova
Azerbaijan University, 71 Jeyhun Hajibeyli St., Baku AZ1007, Azerbaijan

Abstract. The popularity of the Internet and the rapid pace of technological development have changed the fundamentals of technology companies' activities. These improvements have provided more opportunities for development for small and medium-sized enterprises, as well as large multinational companies. The development of new technological models has become essential. The article emphasizes the importance of digital transformation not only from a technological perspective, but also from a strategic and financial perspective.

Keywords: Digital, business, technology, transformation